

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเป็นการสำรวจทัศนคติเชิงประเมินของครูอาสาสมัครและกรรมการโรงเรียนต่อแผนการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ระดับ ๓ และระดับ ๔ โรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์ สหรัฐอเมริกา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจทัศนคติเชิงประเมินของครูอาสาสมัครและกรรมการโรงเรียน ต่อแผนการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย แก่เด็กไทย ระดับ ๓ และระดับ ๔ โรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์ สหรัฐอเมริกา

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวอย่างประชากรเป็นครูอาสาสมัครจากหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สอนในระดับ ๓ และระดับ ๔ จำนวน ๑๑ คน ครูอาสาสมัครและพระสงฆ์ที่สอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย โรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์ ที่สอนในระดับ ๓ และระดับ ๔ จำนวน ๒๓ คน กรรมการโรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์ ๒ แห่ง จำนวน ๑๒ คน และนักเรียนโรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์ สหรัฐอเมริกา ระดับ ๓ และระดับ ๔ ๒ แห่ง จำนวน ๑๘๒ คน จากวัดไทยลอสแอนเจลิส รัฐแคลิฟอร์เนีย, วัดมงคลรัตนาราม ชานฟรานซิสโก, วัดพุทธานุสรณ์ ชานฟรานซิสโก, วัดธัมมาราม ชิคาโก, วัดพุทธธรรม ชิคาโก, วัดไทยวอชิงตัน ดี ซี รัฐแมริแลนด์ และวัดวชิรธรรมพิภพ รัฐนิวยอร์ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแผนการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ระดับ ๓ และระดับ ๔ ระดับละ ๒๒ แผน รวม ๔๔ แผน แบบสอบถามทัศนคติเชิงประเมินของครูอาสาสมัครจากหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน ๑๑ ฉบับ ได้รับคืน ๙ ฉบับ แบบสอบถามของครูอาสาสมัครและพระสงฆ์ที่สอนในระดับ ๓ , ๔ โรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์ สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นคนละชุดกับชุดแรก จำนวน ๒๕ ฉบับ ได้รับคืน ๒๓ ฉบับ แบ่งเป็น ๓ ตอนคือ ตอนที่ ๑ เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

และเติมคำ ตอนที่ ๒ ทักษะเชิงประเมินต่อแผนการสอนแต่ละแผน เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ๗ ด้าน ตอนที่ ๓ เป็นปัญหาและข้อเสนอแนะแบบปลายเปิด แบบสอบถามทักษะเชิงประเมินของกรรมการโรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์ สหรัฐอเมริกา ต่อสาระสำคัญและภาพรวมของแผนการสอน จำนวน ๑๖ ฉบับ ได้รับคืน ๑๔ ฉบับ แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์ ระดับ ๓, ๔ แบ่งเป็น ๒ ชุด ชุดที่ ๑ เป็นแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังการทดลองใช้แผนการสอนแผนละ ๑๐ ชื่อ จำนวน ๑๘๑ ฉบับ ได้รับคืน ๑๒๕ ฉบับ ชุดที่ ๒ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ครอบคลุมเนื้อหาทุกแผนการสอนจำนวน ๑๐๐ ชื่อ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการทดลองใช้แผนการสอนจำนวน ๑๘๐ ฉบับ ได้รับคืน ๑๐๐ ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลส่วนที่เป็นทักษะเชิงประเมินที่เป็นแบบประเมินค่าวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยน้ำหนักคุณภาพ (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ข้อมูลส่วนที่เป็นแบบปลายเปิด วิเคราะห์สรุปเสนอเป็นความเรียง และข้อมูลส่วนที่เป็นคะแนนชุดที่ ๑ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลชุดที่ ๒ วิเคราะห์โดยทดสอบความมีนัยสำคัญของผลต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ Z - test

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ ๑ เนื่องจากข้อมูลในส่วนนี้ได้รับไม่ครบ และผู้วิจัยเห็นว่าไม่มีผลต่อการใช้แผนการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย จึงไม่ได้วิเคราะห์ในส่วนนี้

ตอนที่ ๒

ก. ทักษะเชิงประเมินต่อแผนการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ระดับ ๓ และระดับ ๔ ของครูอาสาสมัครจากหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน แบบฝึกทักษะ และการวัดและประเมินผล พบว่าทุกแผนโดยส่วนรวมมีความเหมาะสมมาก ยกเว้นในเรื่องระยะเวลาในการสอน โดยส่วนรวมเห็นว่ามีความเหมาะสมปานกลาง

ข. ทักษะเชิงประเมินต่อแผนการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ระดับ ๓ และระดับ ๔ ของครูอาสาสมัครและพระสงฆ์โรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์ สหรัฐอเมริกา

ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล และความเข้าใจในการใช้แผนการสอน โดยส่วนรวมทุกแผนมีความเหมาะสมมาก

ส่วน เรื่องแบบฝึกทักษะ โดยส่วนรวมมีความเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด

ค. ทิศนะเชิงประเมินของกรรมการโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ต่อสาระสำคัญ และภาพรวมของแผนการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ระดับ ๓ และระดับ ๔

ด้านจุดประสงค์ทั่วไปของแผนการสอน หน่วยเนื้อหา ภาพรวมของกิจกรรมการเรียน การสอน สื่อการสอนทุกประเภทที่ใช้ในแผนการสอน ลักษณะทั่วไปของแบบฝึกทักษะ และวิธีการ วัดและประเมินผล โดยส่วนรวมมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมมาก

ตอนที่ ๓ ความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ระดับ ๓ และระดับ ๔ จากวัดไทยลอนดอนเจลีส์ วัดมงคลรัตนาราม วัดพุทธานุสรณ์ วัดธัมมาราม วัดพุทธธรรม และวัดวชิรธรรมปทีป

โดยส่วนรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละแผนในระดับ ชอบมาก โดยเฉพาะด้านการทำแบบฝึกทักษะ การเล่นเกม การฟังนิทาน และมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมด้านการสนทนาต่าง ๆ การให้นักเรียนยกตัวอย่างคำ โดยส่วนรวมในระดับเฉย ๆ

ตอนที่ ๔ ผลสัมฤทธิ์ภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ระดับ ๓ และระดับ ๔ โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลของผลสัมฤทธิ์ชุดที่ ๑ พบว่านักเรียนทั้งสองระดับมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังแผนฯ สูงทุกแผน และการวิเคราะห์ข้อมูลของผลสัมฤทธิ์ชุดที่ ๒ ปรากฏว่าคะแนนก่อนใช้แผนฯ และหลังใช้แผนฯ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ คือทุกแผนฯ มีประสิทธิภาพ

ตอนที่ ๕ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของครูอาสาสมัคร จากหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครูอาสาสมัคร พระสงฆ์ และกรรมการโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สหรัฐอเมริกา นักเรียนระดับ ๓ และระดับ ๔ โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สหรัฐอเมริกา จากวัดไทยลอนดอนเจลีส์ วัดมงคลรัตนาราม วัดพุทธานุสรณ์ วัดธัมมาราม วัดพุทธธรรม วัดไทยวอชิงตัน ดีซี และวัดวชิรธรรมปทีป และความคิดเห็นของผู้วิจัยที่ไปทำการทดลองสอน การสังเกต และสัมภาษณ์ครูอาสาสมัคร พระสงฆ์ กรรมการ เจ้าอาวาส และผู้ปกครองนักเรียนระดับ ๓ และ ๔ โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สหรัฐอเมริกา

โดยส่วนรวมครูอาสาสมัครทั้งจากหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียนและคณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พระสงฆ์และกรรมการโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความเห็นว่า แผนการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยระดับ ๓ และ

ระดับ ๔ ช่วยประหยัดเวลาในการเตรียมการสอนของครู ช่วยให้ครูได้ทราบจุดประสงค์ในการสอน ช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น แผนการสอนมีจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียน การสอน และการวัดผลชัดเจนดีมาก โดยเฉพาะแบบฝึกทักษะ ครูอาสาสมัครเห็นว่าเหมาะสมที่สุด และต้องการให้มีแบบฝึกการอ่านและแบบฝึกทักษะเพิ่ม และเห็นว่าควรที่จะเพิ่มเวลาในการสอนมากขึ้นด้วย

สำหรับความพึงพอใจของนักเรียนในโรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์ ระดับ ๓ และระดับ ๔ นั้น ส่วนใหญ่ชอบการทำแบบฝึกทักษะมาก ชอบการเล่นเกม และฟังนิทาน และไม่ค่อยชอบการอ่านคำยาก การซักถามสนทนา และการเรียนที่เกี่ยวกับศาสนาพิธีต่าง ๆ

ความคิดเห็นจากการทดลองสอน การสังเกต และการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การใช้แผนการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ระดับ ๓ และระดับ ๔ โดยสรุปพบว่านักเรียนชอบการอ่านจากแผนภูมิและสนใจสื่อที่ครูนำมาสอนมาก ชอบการทำแบบฝึกทักษะมากที่สุด นักเรียนในระดับ ๓ ชอบการเล่นเกมและร้องเพลงทำท่าประกอบเพลงสั้น ๆ ส่วนนักเรียนในระดับ ๔ ที่โตขึ้น จะไม่ค่อยชอบการเล่นเกมหรือร้องเพลง นักเรียนมีความรู้ต่างกันมาก และครูอาสาสมัครมีความกระตือรือร้นในการใช้แผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสำรวจทัศนะเชิงประเมินของครูอาสาสมัคร กรรมการโรงเรียน และความพึงพอใจของนักเรียน ต่อแผนการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยแก่เด็กไทย ระดับ ๓ และระดับ ๔ โรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์ สหรัฐอเมริกา ทำให้ทราบความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ของแผนการสอน และทราบสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ซึ่งสามารถอภิปรายดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก. ทัศนะเชิงประเมินของครูอาสาสมัครจากหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครูอาสาสมัคร กรรมการโรงเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนระดับ ๓ และระดับ ๔ โรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์ สหรัฐอเมริกา ต่อแผนการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย

(๑) ด้านวัตถุประสงค์ทั่วไปของแผนการสอน

จากการวิจัยพบว่า ครูอาสาสมัครทั้งจากหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน คณะครูศาสตร์ ครูอาสาสมัครและกรรมการโรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์เห็นว่า จุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนการสอนทั้งระดับ ๓ และระดับ ๔ มีความเหมาะสมมากในทุกด้านเช่น ความ

ชัดเจนเข้าใจง่าย เหมาะสมกับระดับชั้น เหมาะสมกับสภาพสังคมของนักเรียน ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่เป็นเช่นนี้มีผู้วิจัยคิดว่าเป็นเพราะจุดประสงค์ในการเรียนรู้แต่ละแผนนั้นได้สร้างขึ้นโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรประถมศึกษา สำหรับเด็กไทย โรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์ สหรัฐอเมริกา โดยมีหลักการดังนี้ (สุนน อมรวีวัฒน์ และคณะ, ๒๕๓๑ : ๑๓ - ๑๔)

๑. หลักสูตรนี้มีลักษณะการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา สำหรับคนไทยในต่างประเทศ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ และมีลักษณะเสริมซึ่งกันและกันกับหลักสูตรภาษาไทยและวัฒนธรรมที่หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดสอนภาคฤดูร้อนในสหรัฐอเมริกา

๒. หลักสูตรนี้ยึดหลักทฤษฎีการพัฒนาทักษะทางภาษาไทยสำหรับเด็กสองภาษา และถือว่าเด็กไทยในครอบครัวไทยที่อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกา มีพื้นฐานทางการฟังภาษาไทยอยู่แล้วพอสมควร

๓. หลักสูตรนี้มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทย ความรู้เรื่องเมืองไทย วัฒนธรรมไทย และพระพุทธรักษา โดยถือว่านักเรียนได้เรียนรู้วิชาการอื่น ๆ จากโรงเรียนที่เรียนตามปกติอยู่แล้ว

๔. การสร้างหลักสูตรและแผนการสอนนี้ มุ่งให้เป็นเครื่องมือที่ครูอาสาสมัคร โรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์สามารถนำไปใช้สอนได้ทันทีและต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีการผลิตเปลี่ยนครูอาสาสมัครในแต่ละสัปดาห์ก็ตาม

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๑. เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน ให้สามารถสื่อความหมายและแสวงหาความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย และวัฒนธรรมไทยได้

๒. เพื่ออบรมโดยสอดคล้องหลักธรรมของพระพุทธรักษาและบ่มนิสัยให้นักเรียนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี

๓. เพื่อสร้างความเข้าใจและปลูกฝังสำนึกในคุณค่าของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมทั้งมีความภาคภูมิใจในเอกราชและเอกลักษณ์ของชาติไทย

๔. เพื่อฝึกหัดกิจวัตรมารยาทและการปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรมไทย

๕. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และความสามารถเพียงพอที่จะสอบวัดความรู้ เพื่อรับเกียรติบัตร และ/หรือ ประกาศนียบัตรประโยคประถมศึกษา ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการได้

นอกจากนั้น จุดประสงค์ในแต่ละแผน ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยคำนึงถึงความชัดเจน และเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งสามารถชี้แนะครูอาสาสมัครในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถวัดและสังเกตได้ ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร (วิชัย วงษ์ใหญ่, ๒๕๒๗ : ๒๘) ว่าด้วยจุดประสงค์ของหลักสูตร คือจุดประสงค์จะต้องเขียนไว้อย่างชัดเจน สามารถแปลงค่าที่เขียนไว้ให้เป็นพฤติกรรม เน้นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ต้องสามารถชี้แนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถวัดและสังเกตได้ และรายละเอียดของจุดประสงค์จะบ่งชี้เฉพาะและการฝึกทักษะ รวมทั้งความคิดรวบยอด

(๒) ด้านเนื้อหาของแผนการสอน

จากการวิจัยนี้พบว่า ครูอาสาสมัคร พระสงฆ์ ตลอดจนจนกรรมากรโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เห็นว่า เนื้อหาในแผนการสอนระดับ ๓ และระดับ ๔ ทุกแผนมีความเหมาะสมมากในด้านต่าง ๆ เช่น เหมาะสมกับระดับวุฒิภาวะและประสบการณ์เดิมของนักเรียน มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น เหมาะสมกับระยะเวลาในการสอน สอดคล้องกับสภาพสังคมของนักเรียน มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับจุดประสงค์ หน่วยเนื้อหาภาษาไทยส่งเสริมให้เกิดทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน หน่วยเนื้อหาวัฒนธรรมไทยส่งเสริมให้เกิดเจตคติในความเคารพนับถือ จงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ความรู้สึกผูกพันกับครอบครัวชุมชนและชาติไทย เห็นความสำคัญและต้องการเป็นเยาวชนและศาสนิกชนที่ดี ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้วิจัยคิดว่าเนื้อหาในแต่ละแผนนั้น ได้ยึดหลักสูตรโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สหรัฐอเมริกา เป็นหลัก โดยรวมเนื้อหาภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยเข้าด้วยกัน เนื้อหาว่าด้วยขนบธรรมเนียม สาระ วรรณยุกต์ การสะกดคำ การฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ลักษณะครอบครัวไทย สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทย ความชื่นชมในประเพณีและวรรณคดีไทย บทเพลงสำหรับเด็ก การละเล่นพื้นเมืองและนิทานไทย เป็นต้น แล้วแบ่งลำดับก่อนหลังตามความยากง่าย จัดแบ่งเป็นหน่วยการสอนทั้งหมด ๒๖ หน่วย รวมทั้งแผนบทกวี ผู้วิจัยได้ผูกเนื้อหาภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยเข้าเป็นเรื่องราว จัดทำเป็นแผนภูมิประสบการณ์ในแต่ละหน่วยให้เป็นเรื่องราว กะทัดรัด และเป็นเรื่องราวที่ใกล้เคียงกับวัยและตัวเด็กไทยในอเมริกา ซึ่งผู้วิจัยได้มีประสบการณ์ในการสอนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ มาก่อน และสอดคล้องกับ บันลือ พลุกะวัน (๒๕๒๒ : ๑๙๐) ว่าแผนภูมิประสบการณ์ (Experience Approach) เป็นวัสดุการอ่านประเภทหนึ่งที่น่าเอาประสบการณ์ของเด็กผู้เรียนมาเรียบเรียงเป็นเรื่องราวให้เหมาะสมกับวัย ซึ่งจะช่วยให้ประสบการณ์ของเด็กไปสู่เรื่องราวเฉพาะได้ถูกต้อง เป็นการช่วยจัดระเบียบของความรู้ในเรื่องของเนื้อหาและเข้าใจตรงกัน เรื่องราวในแผนภูมิประสบการณ์ผู้วิจัยได้นำคำในภาษาไทยที่จะฝึก

ในแต่ละหน่วยรวมเข้ากับวัฒนธรรมไทย โดยคำนึงถึงการปลูกฝังค่านิยมและสำนึกในคุณค่าของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของชาติไทยรวมอยู่ในทุกแผน

สำหรับความคิดเห็นของครูอาสาสมัครจากหน่วยจัดการศึกษาโรงเรียน คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยส่วนรวมทุกด้านของเนื้อหาเห็นว่าเหมาะสมมากเช่นเดียวกัน ยกเว้น ในด้านความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยคิดว่าเป็นเพราะครูอาสาสมัครที่สอนในภาคฤดูร้อนนี้และเป็นผู้ทดลองใช้แผนการสอนระดับ ๓ และระดับ ๔ มีเวลาสอนจำกัดเพียงคนละ ๗ สัปดาห์ และทดลองสอนเฉพาะในภาคเช้าเท่านั้น ส่วนในภาคบ่ายจะเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้แก่นักเรียนเอง และเวลาที่สอนเฉลี่ยแผนละ ๒ - ๒๕ ชั่วโมง จึงทำให้เห็นว่าเนื้อหาในแต่ละแผนมากไปไม่พอเหมาะกับเวลาที่ใช้สอน ซึ่งผู้วิจัยได้คำนึงถึงครูอาสาสมัครวันอาทิตย์ที่มีเวลาในการสอนทั้งปี โดยสอนสัปดาห์ละ ๑ วัน วันละ ๒๕ - ๔ ชั่วโมง

๑ ปี มีวันอาทิตย์ ๕๒ วัน

หักวันที่จัดวาระสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งต้องจัดในวันอาทิตย์ ๑๒ วัน

วันหยุดภาคฤดูร้อน ๑๐ วัน

คงเหลือจำนวนวันอาทิตย์ ๓๐ วัน

(หลักสูตรและแผนการสอนระดับประถมศึกษาสำหรับโรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์,

๒๕๓๑ : ๑๕)

จะเห็นว่าครูวันอาทิตย์ยังมีเวลาที่เหลือจากการใช้แผนอีกอย่างน้อย ๔ ครั้ง ซึ่งสามารถใช้ทบทวนบทเรียนได้ และหลักสูตรและแผนการสอนนี้เปิดโอกาสให้ครูวันอาทิตย์สามารถปรับให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ในด้านนี้ผู้วิจัยจึงไม่ได้มีการปรับใหม่ในแผนฯ แต่ได้มีการอธิบายชี้แจงให้ครูวันอาทิตย์ได้ทราบในระหว่างที่ผู้วิจัยได้ไปทำการเก็บข้อมูลและทดลองแผนฯ ในแต่ละรัฐ

(๓) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า ครูอาสาสมัครจากหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครูอาสาสมัครและพระสงฆ์ กรรมการโรงเรียน และนักเรียนโรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์ สหรัฐอเมริกา ซึ่งประเมินความพึงพอใจเฉพาะกิจกรรมการเรียนการสอนต่อแผนการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยระดับ ๓ และระดับ ๔ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนในแผนระดับ ๓ และระดับ ๔ มีความเหมาะสมมากในทุกด้าน เช่น ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เหมาะสมกับระยะเวลาในการสอน กิจกรรมที่เสนอในแต่ละแผนเหมาะสมมาก และแบบฝึกทักษะเหมาะสมมากที่สุด และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการทำแบบฝึกทักษะมากที่สุดด้วย ที่เป็นนี้เพราะกิจกรรมการเรียนการสอนใน

แต่ละแผนนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยคำนึงถึงความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ เช่นสอดคล้องกับจุดประสงค์ยึดหลักการจัดกิจกรรมที่เน้นตัวนักเรียนเป็นจุดศูนย์กลาง และทฤษฎีการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดของ คาร์ล โรเจอร์ (Carl Roger) ว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีจากประสบการณ์ตรง และควรมีหลายรูปแบบและประสบการณ์การเรียนรู้จะเกิดขึ้น ถ้าผู้เรียนมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังคำนึงถึงวัยของเด็ก เด็กในวัยระดับกลุ่มกลางนี้ส่วนมากยังชอบการเล่น โดยเฉพาะในระดับ ๓ และสอดคล้องกับบันลือ พลิกะวัน (๒๕๒๒ : ๗๗) ว่าในการสอนภาษาหรือการอ่านแก่เด็กประถมศึกษาจะต้องให้การเล่นเป็นตัวนำช่วยในขั้นต้น เช่น ป.๑ - ป.๒ ครูจึงควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ภาษา การเล่น เกมทางภาษา การขับร้องดนตรี เพื่อจะช่วยนำไปสู่การเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้นกิจกรรมที่จัดให้จึงอยู่ในรูปของการเรียนปนเล่น ขณะเดียวกันกิจกรรมนี้กำลังส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา (ภาษาไทย) และทางสังคม (คุณธรรม และวัฒนธรรมไทย) กิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละแผนนั้น บทบาทของครูจะเป็นเพียงผู้ชี้แนะการเรียนรู้ทำให้การเรียนการสอนมีชีวิตชีวา ซึ่งสอดคล้องกับความพึงพอใจของนักเรียนในด้านกิจกรรมการเล่นต่าง ๆ เช่น เกมการเล่นแข่งขันทายคำต่าง ๆ เกมแข่งขันแต่งประโยค เกมการละเล่นเด็กทุกชนิด นักเรียนแสดงความพึงพอใจในระดับชอบมาก กิจกรรมที่เสนอในแต่ละแผน เช่น

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน ใช้การทายภาพ การเล่าเรื่อง การขับร้อง การเล่น เกมแข่งขันที่มีความสัมพันธ์ต่อบทเรียนใหม่ เพื่อมุ่งจะนำนักเรียนไปสู่การเรียนรู้โดยไม่รู้ตัวและสนุก

กิจกรรมเสริมช่วงความสนใจ เช่น บทเพลงสั้น ๆ พร้อมท่าทางประกอบ เกมเล่นต่าง ๆ นิทาน ฯลฯ เพื่อเสริมช่วงความสนใจให้ยาวนานขึ้น

กิจกรรมเสริมบทเรียน เพื่อฝึกฝนให้นักเรียนได้ฝึกสิ่งที่เรียนและได้แสดงออกถึงผลแห่งการเรียนการสอน เช่น การอ่านแผนภูมิ การอ่านบัตรคำ ทางบัตรคำ เรียงบัตรคำให้เป็นประโยค เป็นต้น

กิจกรรมสรุปผล เพื่อสรุปความคิดหลักของบทเรียน เช่น การจัดทำสรุปแผนภูมิ ร่วมกับครู การเล่าสรุป การเล่นเกมสรุป เป็นต้น

สำหรับการเรียนการสอนที่เป็นการสนทนา อภิปราย ชักถามให้นักเรียนตอบ หรือให้นักเรียนยกตัวอย่างนั้น ทั้งครูอาสาสมัครจากหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน คณะครูศาสตร์ และนักเรียนต่างก็แสดงความเห็นว่า ชอบปานกลาง ผู้วิจัยคิดว่าสาเหตุอาจจะเป็นได้ดังนี้

๑. พื้นฐานความรู้ทางภาษาไทยของนักเรียนส่วนใหญ่จะมีทักษะการฟัง แต่ทักษะการพูดหรือเขียนมีน้อย ดังนั้นนักเรียนจึงเกิดความไม่มั่นใจที่จะตอบ พูด หรือชักถาม อภิปรายต่าง ๆ

ซึ่งด้านนี้จะต้องปรับแก้ไขตั้งแต่ครอบครัวคือ ผู้ปกครองต้องพูดภาษาไทยกับลูก และให้ลูกพูดภาษาไทยตลอดเวลาที่อยู่บ้าน เมื่อนักเรียนมีพื้นฐานภาษาไทยจากบ้านดีแล้ว จะเสริมให้การเรียนที่โรงเรียนไปด้วยดีได้

๒. วิธีการสอนของครูมีบทบาทในการเสริมสร้างการเรียนรู้ของนักเรียนมาก ครูที่มีจิตวิทยาในการสอน มีความรักใคร่ในการสอน รักผู้เรียน และเป็นกัลยาณมิตรกับนักเรียนจะทำให้การเรียนการสอนประสบผลสัมฤทธิ์สูง ในช่วงแรกนักเรียนอาจจะไม่คุ้นกับครู โดยเฉพาะนักเรียนไทยในสหรัฐ ถ้านักเรียนไม่คุ้นเคยใครแล้วจะไม่ค่อยร่วมมือกับครูเท่าที่ควร จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการเป็นครูอาสาสมัครสอนนักเรียนโรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์ สหรัฐอเมริกา ในระดับกลุ่มกลาง เมื่อปี ๒๕๓๐ ในช่วงแรกที่ทำการสอนนักเรียนจะไม่ร่วมมือกับผู้สอน ไม่ว่าผู้สอนจะใช้เกมหรือวิธีการอย่างไร ต่อมาได้ใช้วิธีการสอนโดยสร้างศรัทธาของสุมน อมรวิวัฒน์ (โยนิโสภณสิการ, ๒๕๒๙) เข้าช่วย โดยการเข้ามาพูดคุยกับนักเรียนอย่างใกล้ชิด ให้ความรัก สนิทสนมจะนักเรียนเกิดความคุ้นเคยและรัก จากนั้นนักเรียนจะให้ความร่วมมือดีมาก นักเรียนจะพูดคุย ตอบข้อคำถาม ชักถาม ถึงแม้จะพูดเป็นคำไทยบางคำไม่ได้นักเรียนก็จะใช้ภาษาอังกฤษแทน และวิธีการสอนของครูบางครั้งจึงต้องใช้ภาษาอังกฤษช่วยในการสอนด้วย

นอกจากนั้น ในส่วนของระยะเวลาในการสอน ครูอาสาสมัครจากหน่วยจัดการศึกษา นอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ แสดงความคิดเห็นว่า เหมาะสมปานกลาง ซึ่งจะเหมือนกับระยะเวลาของด้านเนื้อหาที่เหมาะสมปานกลาง ในด้านนี้ผู้วิจัยคิดว่า ผู้ทดลองมีเวลาสอนจำกัด เพียงแค่ ๗ สัปดาห์ และ สอนในช่วง ๒ - ๒๓ ชั่วโมงในแต่ละแผน จากการแสดงข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ทดลองสอนบางแห่ง ว่าในระยะแรกของการเปิดเรียนในภาคฤดูร้อน เกิดความสับสนในการสอนมาก เช่น นักเรียนในชั้นมากเกินไป นักเรียนไม่มีความรู้ภาษาไทยมาก่อนให้ต้องเสียเวลาในการเตรียมพื้นฐานความรู้ก่อนจึงจะเริ่มใช้แผนได้ สำหรับปัญหาที่นักเรียนในชั้นมากเกินไปได้แก้ไข โดยการแบ่งกลุ่มทำให้นักเรียนน้อยลง ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นวิธีการที่ดี ครูสามารถสอนได้ทั่วถึงและดูแลชั้นได้ดีขึ้น ปัญหาต่อมาคือบางแห่งนักเรียนมาเข้าเรียนในขณะที่เปิดเรียนไปแล้ว ๑ - ๒ สัปดาห์ ทำให้นักเรียนไม่ทันเพื่อน ครูต้องสอนให้ใหม่ บางแห่งที่นักเรียนมาก เช่น ที่วัดไทยลอสแอนเจลิส มีการสลับเปลี่ยนนักเรียนอยู่เกือบทุกวัน ทำให้เสียเวลาในการทดลองใช้แผนการทดลองไปหลายวัน ปัญหาเหล่านี้ผู้วิจัยคิดว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้ครูอาสาสมัครภาคฤดูร้อนต้องรีบสอนเพื่อจะให้ครบทั้ง ๒๒ แผน และทำให้เห็นว่า เนื้อหาหรือกิจกรรมในแต่ละแผนนั้นมากเกินไป ซึ่งในหลักสูตรและแผนการสอนประถมศึกษา สำหรับโรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์สหรัฐอเมริกา ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในข้อที่ ๕ (๒๕๓๑ : ๑๓) ว่า "หลักสูตรและแผนการสอนมีลักษณะเปิดกว้างยืดหยุ่น ซึ่งคณะครู

อาสาสัมคร โรงเรียนพระพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ สามารถขยายเพิ่มเติม หรือปรับปรุงได้ตามความเหมาะสมทั้งในด้านเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน" ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่ได้มีการปรับแก้ไขในส่วนนี้ แต่ได้มีการชี้แจงแก่คณะครูอาสาสัมคร โรงเรียนพระพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ขณะที่ผู้วิจัยได้ไปเก็บข้อมูลและทดลองสอนแผนระดับ ๓ และ ระดับ ๔ ณ วัดไทยลอสแอนเจลิส วัดมงคลรัตนาราม วัดพุทธานุสรณ์ วัดไทยวอชิงตัน ดี ซี และ วัดวชิรธรรมปิไพบ

(๔) ด้านสื่อการสอน

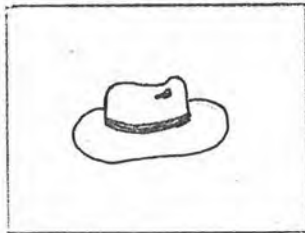
จากการวิจัยพบว่า ครูอาสาสัมครจากหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครูอาสาสัมคร และกรรมการโรงเรียนพระพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ สหรัฐอเมริกา ต่างมีความเห็นต่อสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในแผนการสอน ระดับ ๓ และ ระดับ ๔ มีความเหมาะสมมากในทุกด้าน เช่น มีความสอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน เหมาะสมกับวัยและเร้าความสนใจของนักเรียน มีความสะดวกในการจัดทำและใช้ง่าย ช่วยให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ดีขึ้น ช่วยให้เด็กเรียนมีส่วนร่วมและสนุกสนาน ที่เป็นเช่นนี้เพราะสื่อต่าง ๆ ที่เสนอไว้ในแต่ละแผนได้คำนึงถึงทุกด้านดังกล่าว เพื่อที่จะให้นักเรียนได้เกิดพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ สื่อที่ใช้ส่วนมากจะเป็นบัตรคำ แผนภูมิ ประสาทสัมผัส และแผนภูมิภาพ ภาพประกอบบทเรียน โดยเน้นการฝึกอ่านและความหมายเป็นหลัก ในระดับ ๓ นั้น บัตรคำจะมีภาพประกอบเป็นเครื่องล่อใจ เพื่อให้รู้สึกว่าการอ่านนั้นเป็นงานที่ไม่ยาก ส่วนแผนภูมิประสาทสัมผัสนี้จะใช้คำที่ต้องการเน้นมาฝึกอ่านและใช้คำซ้ำ เพื่อให้เข้าใจคำและความหมาย สื่อในด้านแผนภูมิประสาทสัมผัส ผู้วิจัยมีความเห็นใจครูอาสาสัมคร โรงเรียนพระพุทธศาสนาวัดอาทิตย์อย่างยิ่งที่ไม่มีเวลาที่จะผลิตได้ ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางขณะที่ได้ไปทดลองสอน สื่อที่เป็นบัตรคำจะใช้ได้ดีที่สุด และใช้ได้หลายรูปแบบ เช่น ฝึกฝนการอ่าน ฝึกทบทวนคำ เล่นเกม เป็นต้น

(๕) ด้านแบบฝึกทักษะ

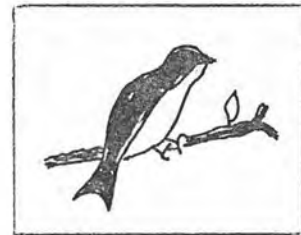
จากการวิจัยพบว่า ครูอาสาสัมครจากหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครูอาสาสัมคร พระสงฆ์ กรรมการโรงเรียนพระพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ มีความคิดเห็นต่อแผนการสอนทั้งระดับ ๓ และระดับ ๔ ในด้านแบบฝึกทักษะว่าเหมาะสมมากที่สุด และสอดคล้องกับความพึงพอใจของนักเรียนทั้งสองระดับว่าชอบ (ทำ) แบบฝึกทักษะมากทั้งครูอาสาสัมครและนักเรียนต่างก็เสนอแนะว่าต้องการให้มีแบบฝึกทักษะเพิ่ม และให้มีแบบฝึกอ่านเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

ที่เป็นเช่นนี้เพราะการสร้างแบบฝึกทักษะ ได้คำนึงถึงจุดประสงค์ในการเรียนและพยายามให้ครอบคลุมถึงเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความถูกต้องชัดเจน

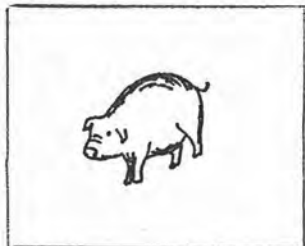
และความสัมพันธ์กับระดับชั้นและวัย เข้าความสนใจของนักเรียน เนื่องจากเด็กวัยที่ ๗ - ๑๒ ปี (วัยประถมศึกษา) ตามทฤษฎีของเปียเจต์ (๑๙๕๖) เป็นวัยแห่งการปฏิบัติการคิดด้วยรูปธรรมรับรูปเกี่ยวกับรูปธรรมได้ดี ผู้วิจัยจึงได้สร้างแบบฝึกโดยยึดหลักนี้ โดยให้รูปภาพประกอบในแบบฝึก ลำดับขั้นตอนของแบบฝึกจากง่ายไปยาก เขียนด้วยลายมือเป็นตัวหนังสือแบบของภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกหน้า เริ่มจากฝึกความหมายของคำโดยให้โยงภาพให้ตรงกับคำ เช่น

หมวก
หมา
นก

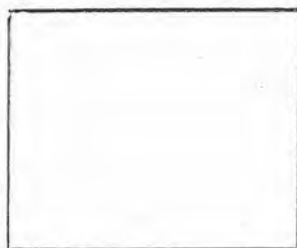

หรือเปลี่ยนรูปแบบเป็นสื่อความหมายจากภาพเป็นคำ โดยการเขียนคำใต้ภาพ เช่น

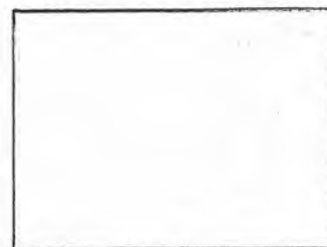

หรือสื่อความหมายจากคำเป็นภาพ เนื่องจากเด็กวัยนี้ชอบการวาดภาพขีดเขียนอยู่บ่อย ๆ เด็กสามารถใช้การวาดภาพให้เกิดประโยชน์ได้

ฉิ่ง

ระฆัง

เมื่อรู้ความหมายแล้วจะเป็นการนำคำไปใช้โดยการให้แต่งประโยคในรูปของเรียงคำให้เป็นประโยค จากนั้นจึงกำหนดคำให้แต่งเป็นประโยค เช่น

เรียงให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์			แต่งประโยคโดยใช้คำต่อไปนี้	
วัด	ฉิ่ง	ระฆัง	ระฆัง =	_____
□	□	□	วัด =	_____

ในขั้นสุดท้ายซึ่งจะเป็นขั้นที่ยากขึ้นคือการฝึกแต่งเป็นเรื่องสั้น ๆ โดยการกำหนดคำให้ไปแต่งเป็นเรื่องสั้น ๆ ฝึกความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น พร้อมกับตั้งชื่อเรื่องเอง และได้มีช่องวาดภาพประกอบเรื่อง ถ้านักเรียนอยากจะวาดโดยไม่บังคับ เช่น

เรื่อง _____

ในแบบฝึกทุกหน่วยจะสร้างในทำนองเดียวกันคือ ฝึกทักษะเป็นขั้นต่อน้อย → ยาก แต่จะเปลี่ยนรูปแบบบ้าง เช่น เป็นเกมตารางปริศนาอักษร แปลอักษรจากภาพให้เป็นคำสลับพยัญชนะ ให้เป็นคำที่ถูกต้อง ฯลฯ (แสดงในภาคผนวก) นอกจากนี้ยังได้มีการตีเส้นบรรทัดเพื่อฝึกลายมือ ด้วยขนาดของเส้นบรรทัดทั่วไปด้วย

จากข้อเสนอแนะของครูอาสาสมัครจากหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน คณะครูอาสาสมัคร และนักเรียนระดับ ๓ , ๔ ที่ต้องการจะให้รูปแบบฝึกทักษะเพิ่มเติม รวมทั้งแบบฝึกการอ่านด้วย ผู้วิจัยจึงได้มีการปรับแผนฯ ในส่วนนี้ โดยมีการเพิ่มแบบฝึกทักษะรวมทั้งแบบฝึกการอ่านในทุกแผน ทั้งระดับ ๓ และระดับ ๔ ในด้านของแบบฝึกการอ่านนั้น ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนที่เรียน ได้เร็ว ได้มีกิจกรรมทำเพิ่มและเป็นการยากที่จะหลีกเลี่ยงคำยากบางคำ ดังนั้นจึงยังไม่เห็น ความหมาย แบบฝึกอ่านในระดับ ๓ เป็นการฝึกอ่านออกเสียงหรืออ่านในใจ ส่วนในระดับ ๔ นอกจากจะให้ให้นักเรียนฝึกอ่านแล้ว ยังเป็นการฝึกให้จับใจความจากเรื่องและตอบคำถามสำหรับ คำถามจะฝึกให้นักเรียนได้คิดก่อนตอบด้วย (แสดงในภาคผนวก) เรื่องที่นำมาฝึกอ่านนั้น ผู้วิจัย แต่งขึ้นโดยสมมุติเหตุการณ์ที่ใกล้ ๆ ตัวนักเรียนไทยในสหรัฐฯ ชื่อของตัวละครได้เลียนชื่อจริง ของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ เพื่อที่นักเรียนจะได้เกิดความภูมิใจบ้าง เนื้อหาจะสอดคล้องกับหลักสูตร ที่จะปลูกฝังสำนึกในคุณค่าของชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมทั้งความภาคภูมิใจในเอกราช เอกลักษณ์ของชาติไทย

รายการที่ปรับแก้ไข, เพิ่มเติมในแผนการสอน

ระดับ ๓	ระดับ ๔
หน่วยที่ ๑ ปรับภาพ, เปลี่ยนคำในชุดที่ ๑.๑, ๑.๒	หน่วยที่ ๑ เพิ่มชุด ๑.๓
หน่วยที่ ๒ เพิ่มแบบฝึกอ่านชุด ๒.๖	หน่วยที่ ๒ เพิ่มชุด ๒.๓, ๒.๗
หน่วยที่ ๓ เพิ่มชุด ๓.๒	หน่วยที่ ๓ เพิ่มชุด ๓.๒, ๓.๖
หน่วยที่ ๔ เพิ่มชุด ๔.๖	หน่วยที่ ๔ เพิ่มชุด ๔.๒, ๔.๗
หน่วยที่ ๕ เพิ่มชุด ๕.๗	หน่วยที่ ๕ เพิ่มชุด ๕.๖
หน่วยที่ ๖ เพิ่มชุด ๖.๖	หน่วยที่ ๖ เพิ่มชุด ๖.๕
หน่วยที่ ๗ เปลี่ยนภาพ ๗.๒, เพิ่มชุด ๗.๕	หน่วยที่ ๗ เพิ่มชุด ๗.๕
หน่วยที่ ๘ ปรับคำในชุด ๘.๑, เพิ่มชุด ๘.๖	หน่วยที่ ๘ เพิ่มชุด ๘.๕
หน่วยที่ ๙ เพิ่มชุด ๙.๒	หน่วยที่ ๙ เพิ่มชุด ๙.๕
หน่วยที่ ๑๐ เพิ่มชุด ๑๐.๗	หน่วยที่ ๑๐ เพิ่มชุด ๑๐.๖
หน่วยที่ ๑๑ เพิ่มชุด ๑๑.๔	หน่วยที่ ๑๑ เพิ่มชุด ๑๑.๑, ๑๑.๕
หน่วยที่ ๑๒ เพิ่มชุด ๑๒.๖	หน่วยที่ ๑๒ เพิ่มชุด ๑๒.๑, ๑๒.๔
หน่วยที่ ๑๓ เพิ่มชุด ๑๓.๕	หน่วยที่ ๑๓ เพิ่มชุด ๑๓.๕

หน่วยที่ ๑๔	เพิ่มชุด ๑๔.๒, ๑๔.๗	หน่วยที่ ๑๔	เพิ่มชุด ๑๔.๕
หน่วยที่ ๑๕	เพิ่มชุด ๑๕.๕	หน่วยที่ ๑๕	เพิ่มชุด ๑๕.๓, ๑๕.๖
หน่วยที่ ๑๖	เพิ่มชุด ๑๖.๗	หน่วยที่ ๑๖	ปรับชุด ๑๖.๑, เพิ่มชุด ๑๖.๕
หน่วยที่ ๑๗	ปรับชุด ๑๗.๔, เพิ่มชุด ๑๗.๖, เพิ่มชุด ๑๗.๗	หน่วยที่ ๑๗	เพิ่มชุด ๑๗.๑, ๑๗.๕
หน่วยที่ ๑๘	เพิ่มชุด ๑๘.๑, ๑๘.๓	หน่วยที่ ๑๘	เพิ่มชุด ๑๘.๓, ๑๘.๗
หน่วยที่ ๑๙	เพิ่มชุด ๑๙.๖	หน่วยที่ ๑๙	เพิ่มชุด ๑๙.๒, ๑๙.๔
หน่วยที่ ๒๐	เพิ่มชุด ๒๐.๖	หน่วยที่ ๒๐	เพิ่มชุด ๒๐.๔
หน่วยที่ ๒๑	เพิ่มชุด ๒๑.๖	หน่วยที่ ๒๑	เพิ่มชุด ๒๑.๔
หน่วยที่ ๒๒	ปรับคำ ๒๒.๑, เพิ่มชุด ๒๒.๒ เพิ่มชุด ๒๒.๖	หน่วยที่ ๒๒	เพิ่มชุด ๒๒.๕
หน่วยที่ ๒๓	เพิ่มชุด ๒๓.๒๖, เพิ่มชุด ๒๓.๕	หน่วยที่ ๒๓	เพิ่มชุด ๒๓.๕
หน่วยที่ ๒๔	เพิ่มชุด ๒๔.๓, ๒๔.๔ และ ๒๔.๕	หน่วยที่ ๒๔	เพิ่มชุด ๒๔.๕
หน่วยที่ ๒๕	เพิ่มชุด ๒๕.๒, ๒๕.๔	หน่วยที่ ๒๕	เพิ่มชุด ๒๕.๖
หน่วยที่ ๒๖	เพิ่มชุด ๒๖.๒, ๒๖.๓	หน่วยที่ ๒๖	เพิ่มชุด ๒๖.๑, ๒๖.๔

ในแบบฝึกแต่ละแผน ได้มีแบบฝึกทักษะของวัฒนธรรมไทยและสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สอดแทรกอยู่ด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังแผนแต่ละหน่วย (แบบวัดผลสัมฤทธิ์ ชุดที่ ๑) มาใส่ร่วมกับแบบฝึกทักษะแต่ละแผน เพื่อเพิ่มการทำแบบฝึกหัดและเป็นการทำข้อสอบ แบบต่าง ๆ ด้วย

(๖) ด้านการวัดและประเมินผล

จากการวิจัยพบว่า ครูอาสาสมัครจากหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครูอาสาสมัคร พระสงฆ์ และกรรมการโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความเห็นต่อแผนการสอนระดับ ๓ และระดับ ๔ ในด้านวิธีการวัดและประเมินผลว่า เหมาะสมมากในทุกด้าน ผู้วิจัยคิดว่าการประเมินผลคืองานขั้นสุดท้ายของการวางแผนการสอน การเรียนเพื่อที่จะตรวจสอบมาตรฐานของผลการสอนและผลของการเรียน และแต่ละแผนการสอน นั้นได้มีการเสนอรูปแบบของวิธีการวัดและประเมินผลหลายรูปแบบด้วยกัน โดยเขียนให้อ่านเข้าใจง่ายและชัดเจน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียน ครอบคลุมเนื้อหา วัดการเรียนรู้ของนักเรียน ได้และสามารถปฏิบัติได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วิจัย วงษ์ใหญ่ (๒๕๒๗ : ๖๔) ซึ่งกล่าวว่า

๑. การประเมินผลควรมุ่งเน้นประเมินตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ว่าผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามความคาดหวังของจุดประสงค์ได้มากน้อยเพียงใด

๒. การประเมินผลจะต้องมีความสัมพันธ์กันตลอดระยะเวลาของหลักสูตร

นอกจากนั้นรูปแบบที่เสนอไว้ในการวัดและประเมินผลมีหลายรูปแบบ เช่น การสังเกต การเข้าร่วมกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมของการทำงานของนักเรียน การตรวจแบบฝึกหัดการสนทนาได้ตอบ การร่วมอภิปราย การแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

ข. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนพระพุทศาส์วันอาทิตย์ สหรัฐอเมริกา ในการใช้แผนการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ระดับ ๓ และระดับ ๔

จากการวิจัยนี้พบว่า แบบวัดผลสัมฤทธิ์ชุดที่ ๑ คือแบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการใช้แผนการสอนแต่ละแผน ของนักเรียนทั้ง ๒ ระดับ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงทุกคนและทุกแผน และในแบบวัดผลสัมฤทธิ์ชุดที่ ๒ ใช้ทดสอบก่อนและหลังการใช้แผนการสอนทั้งหมดทั้ง ๒ ระดับ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ แสดงให้เห็นว่าแผนการสอนในระดับ ๓ และระดับ ๔ ทุกแผนมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยคิดว่าสาเหตุน่าจะมาจากองค์ประกอบหลายด้านด้วยกัน คือ

๑. ในด้านตัวผู้สอน กลวิธีการสอน (teaching strategy) ซึ่งรวมถึงวิธีการสอนกิจกรรมการเรียน สื่อการเรียน ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น การใช้คำพูด การใช้จิตวิทยา การสอนต่าง ๆ ตลอดจนมีอารมณ์ดี รัก เมตตา เห็นใจเด็ก เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผล ถ้าผู้สอนมีการเลือกใช้วิธีการสอนหลาย ๆ แบบที่เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนไทยในสหรัฐ ผู้วิจัยคาดว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้แผนฯ ประสบผลสัมฤทธิ์ได้ดี

๒. ในด้านตัวผู้เรียน ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมที่จะรับ ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และความสนใจที่จะเรียน สิ่งแวดล้อมรอบสถานที่ รวมทั้งมีแรงขยุจากสถานการณ์การเรียนย่อมมีส่วนที่จะทำให้แผนฯ ประสบผลสัมฤทธิ์ได้ดีเช่นกัน

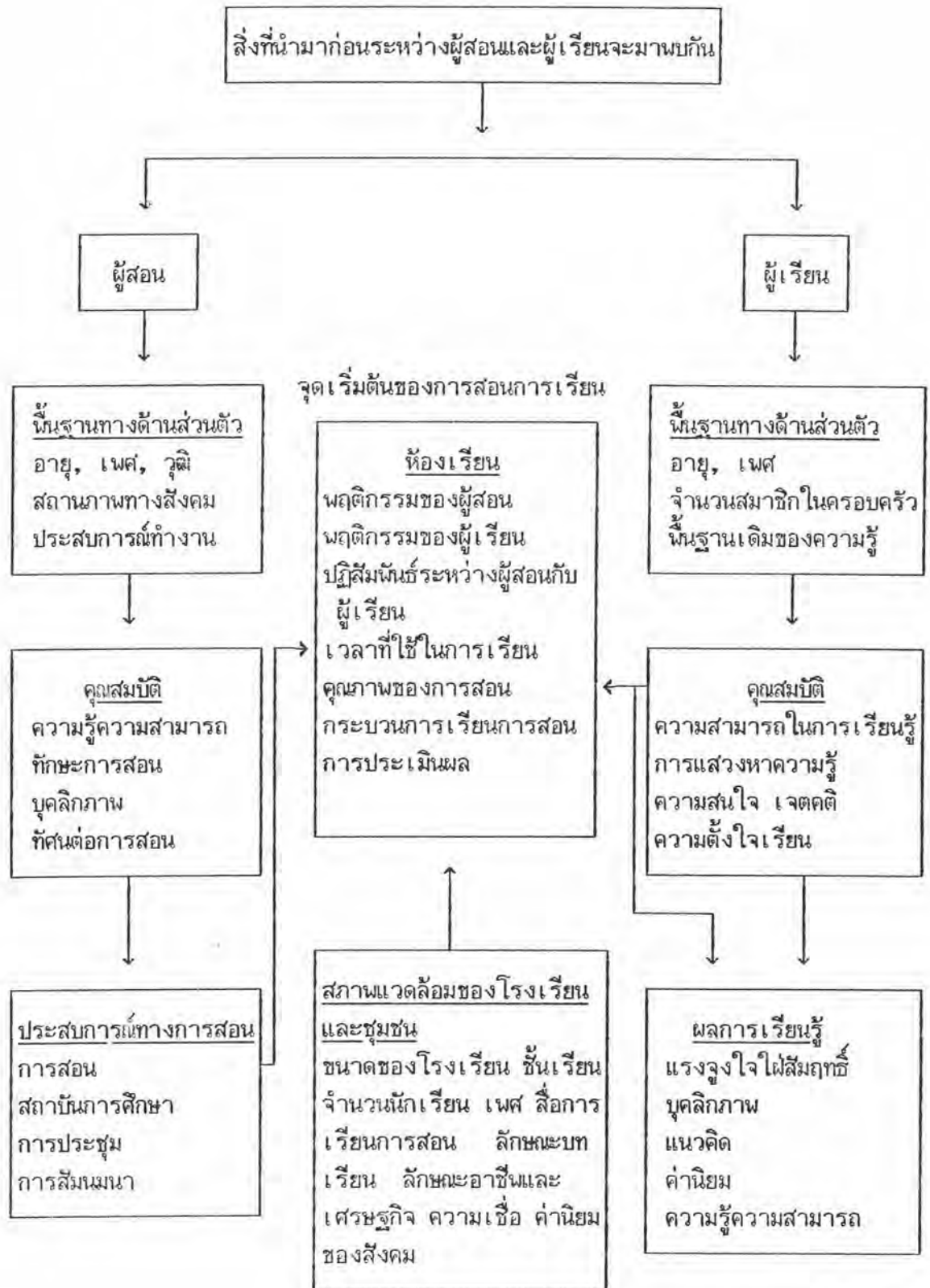
ทั้งสองด้านนี้สอดคล้องกับวิจัย วงษ์ใหญ่ (๒๕๒๗ : ๕๒ - ๕๖) ที่กล่าวถึงสภาพของการสอนการเรียนไว้ว่า

สภาพของการสอนการเรียน

เมื่อกกล่าวถึงการสอนกิจกรรมส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่ผู้สอน ส่วนการเรียนกิจกรรมจะมุ่งไปที่ผู้เรียน สภาพของการเรียนการสอนมีอยู่ด้วยกันสามส่วนคือ ส่วนผู้สอน ส่วนผู้เรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การเตรียมตัวเพื่อทำการสอนระดับใดก็ตาม สิ่งสำคัญและจำเป็นของ

ตัวผู้สอน อันดับแรกคือจะต้องมีพื้นฐานทางวิชาการอย่างดี มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ รวมทั้งมีความรู้ในวิธีการและกลวิธีการสอน ส่วนสถานการณ์เงื่อนไขของการเรียนรู้ี้ จะมีลักษณะร่วมกันของการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ระดับใดก็ตาม จะประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการกระทำของผู้เรียน (active participation) เป็นอันดับแรก เพราะมีแนวคิดที่ว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง การเรียนรู้เกิดขึ้นเฉพาะตน คนอื่นเรียนแทนกันไม่ได้ ประการที่สองคือการให้ข้อติชมหรือข้อมูลย้อนกลับ (feedback) นั้นจะเป็นส่วนเสริมให้ผู้เรียนได้ทราบเกี่ยวกับข้อดีและข้อผิดพลาดของการเรียนรู้ที่สามารถตรวจปรับได้ถูกต้อง ประการที่สามคือการเสริมแรงที่จะให้ผู้เรียนก้าวไปข้างหน้า เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับกระบวนการเรียนรู้ ในส่วนที่ผู้เรียนได้ทราบถึงประสบการณ์แห่งความสำเร็จ (successful experiences) นั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจที่อยากจะสืบเสาะแสวงหาความรู้ต่อไป และประการสุดท้ายคือ การจัดจำแนกลำดับขั้นตอนของการเรียน (gradual approximation) นั้นไม่ควรจะห่างมากเกินไป สำหรับความสามารถที่จะเรียนได้ การนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้ต่อผู้เรียนทีละน้อย ๆ เป็นขั้นตอนที่สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจจะช่วยให้บทเรียนน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ ชวนคิด และติดตาม ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่ากระบวนการเรียนรู้นั้นไม่ยากเกินไป

องค์ประกอบของการสอนการเรียนรู้

(วิชัย วงษ์ใหญ่)

องค์ประกอบเกี่ยวกับด้านผู้สอน เมื่อจะทำการสอนในระดับใดก็ตาม สิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับผู้สอนจะต้องมีคือ พื้นฐานทางความรู้ด้านวิชาการดี มีความสามารถเชี่ยวชาญในวิชาที่จะทำการสอน และมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการและกลวิธีการสอน ประสบการณ์ในการทำงานและสถานภาพทางสังคมของผู้สอนในปัจจุบันเป็นอย่างไร ทักษะต่อการสอนได้แก่ความรักในตัวผู้เรียน รักวิชาที่จะสอน และรวมถึงรักการสอน ซึ่งจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงคุณภาพของการสอน

องค์ประกอบทางด้านผู้เรียน ประกอบด้วยความสามารถในการเรียนรู้ ความสนใจ ฯลฯ

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอให้ ซึ่งรวมทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้

๓. ด้านความต่อเนื่องของการเรียน การเรียนในภาคฤดูร้อนนั้นนักเรียนได้เรียนทุกวันตลอดระยะเวลา ๗ - ๘ สัปดาห์ ถ้าเป็นช่วงในวันอาทิตย์ของภาคปกติ นักเรียนจะต้องใช้เวลาเหมือนที่เรียนในภาคฤดูร้อนทั้งปี ในหนึ่งสัปดาห์เรียนแค่ ๒ - ๒๕ ชั่วโมง และทั้งระยะไป ๖ วัน ทำให้เรียนไม่ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของพระเทพโสภณ (สัมภาษณ์, ๒๕๓๐) ที่บอกเหตุผลในการจัดให้มีการสอนในภาคฤดูร้อนก็เพื่อต้องการให้การเรียนภาษาไทย, วัฒนธรรมไทย สัมฤทธิ์ผลมากขึ้น และนักเรียนได้เรียนต่อเนื่อง, ไม่ลืม เหมือนวันอาทิตย์ที่ทั้งช่วงการเรียนห่าง คิดว่าเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

นอกจากนี้วิธีการประเมินผลก่อนและหลังการใช้แผนการสอนนั้น เป็นสิ่งจะช่วยให้ทราบประสิทธิภาพของตัวแผนการสอน และจะช่วยให้ผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขแผนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนผู้สอน

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

๑. นักเรียนหญิงจะเรียนภาษาไทยได้ดีกว่านักเรียนชาย
๒. นักเรียนส่วนมากจะมีอายุระหว่าง ๕ - ๑๖ ปี และอัตราส่วนที่เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงคือ ๑ ต่อ ๓
๓. นักเรียนเรียนรู้วัฒนธรรมไทยด้านการกราบพระ กราบไหว้ผู้ใหญ่ และสวดมนต์ได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะได้ติดตามผู้ปกครองไปที่วัดบ่อย ๆ และมีความใกล้ชิดกับพระสงฆ์ ได้รับการอบรมสั่งสอนอยู่เสมอ จึงเรียนรู้ได้เร็ว

๔. ผู้ปกครองมีความกระตือรือร้น สนใจ เอาใจใส่ต่อบุตรหลานของตนในการส่งไปเรียนที่โรงเรียนวัดไทย โดยเฉพาะในรัฐใหญ่ ๆ เช่น วัดไทยลอสแอนเจลิส วัดธัมมาราม วัดวชิรธรรมทীป บางแห่งถึงกับเปิดให้มีการสอนในวันเสาร์เพิ่มขึ้น

๕. นักเรียนมีความซาบซึ้งในภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยจากการเรียนที่โรงเรียนวัดไทยเป็นอย่างดี สามารถใช้ความรู้ที่ได้รับ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อคนไทยส่วนรวม และประเทศชาติ และมีการเผยแพร่ข่าวไปทั่วโลกทั้งในอเมริกาและไทย ดังเช่น เด็กหญิงเพลินจิต อังสุพันธ์ อายุ ๑๒ ปี และเพื่อน ๆ ซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดวชิรธรรมทীป ได้เขียนหนังสือตอบโต้ นิตยสารของอเมริกาที่ลงข่าวทำลายชื่อเสียงและวัฒนธรรมของประเทศไทย (ดูภาคผนวก) (สตรีสาร, ๒๕๓๒ : ๙ - ๑๐)

๖. นักเรียนหญิงสนใจวิชาภาษาไทยมากถึงแม้บางคนมีอายุ เริ่มเข้าสู่วัยสาวแล้วก็ตามจากการที่ผู้วิจัยได้รับการขอร้องให้ช่วยฝึกเด็กนักเรียนชาวไทยเพื่อจัดแสดงในงานต่าง ๆ นักเรียนสนใจและมีความตั้งใจในการฝึกอย่างมาก เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว แสดงให้เห็นว่าเด็กมิได้มุ่งจะเรียนเพียงอ่านออกเขียนได้เท่านั้น ในด้านขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมไทยยังซาบซึ้งเอาใจใส่ในการเรียนรู้อีกด้วย

๗. บิดามารดาของนักเรียนบางคนในครั้งแรกเกิดความลังเลใจที่จะให้บุตรตนเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง เพราะเกรงว่าจะทำให้การเรียนในโรงเรียนธรรมดาไม่ดีเท่าที่ควร แต่จากผลสำเร็จของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการส่งครูอาสาสมัครไปสอนในภาคฤดูร้อน (จากการดำริแรกเริ่มของพระเทพโสภณ) และมีการจัดสอบเทียบความรู้โดยกรมการศึกษาออกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบกับความพยายามอธิบายชี้แจงของครูอาสาสมัครให้ผู้ปกครองเข้าใจว่า ความเข้าใจเช่นนั้นไม่ถูกต้อง ทำให้ปัจจุบันมีผู้ปกครองนำเด็กไปฝากเข้าเรียนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังเช่น มารดาของเด็กหญิงเพลินจิตกล่าวว่า "ดิฉันเห็นด้วยกับคุณครูเต็มที่ เพราะลูกสาวของดิฉันเรียนในโรงเรียนธรรมดาได้ดีมาก เทอมที่แล้วก็ได้เอมาตลอด เป็นที่ ๑ ในชั้นวิชาภาษาอังกฤษ" (วีชราภรณ์ อังสุพันธ์, สัมภาษณ์ : ๒๕๓๑)

มารดาของเด็กหญิงสนิภา กล่าวว่า "ดิฉันได้ติดตามผลการเรียนของลูกอย่างใกล้ชิด ไม่ปรากฏว่าการเรียนภาษาไทยถ่วงการเรียนภาษาอังกฤษของลูกเลย และสิ่งที่ดิฉันภาคภูมิใจที่สุดก็คือลูกได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมของไทยเราด้วย ลูกรักการรำไทยเป็นชีวิตจิตใจ ลูกรู้ว่าต้องวางตนอย่างไร เวลาร่วมอยู่ในงานพิธีของไทย ลูกรู้จักเคารพผู้ใหญ่อย่างถูกวิธีค่ะ" (ฉวีวรรณ เกิดสวัสดิ์, สัมภาษณ์ : ๒๕๓๑)

๘. การสอนเด็กสองภาษา ครูอาสาสมัครต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อความหมายในบางครั้ง ซึ่งจะทำให้เด็กเรียนรู้ได้เร็วกว่าการพยายามอธิบายความหมายเป็นภาษาไทย

๙. เด็กสามารถสอนกันเองได้ บางห้องเรียนที่ครูไม่มาสอนเด็กโตจะอาสาไปสอนน้อง ๆ และจากการสังเกตเขาสามารถสอน, อธิบายกันได้เป็นอย่างดี โดยใช้ภาษาอังกฤษในการอธิบายคำไทย รุ่นน้องก็เชื่อฟังรุ่นพี่ ซึ่งบรรลุลจุดประสงค์ข้อหนึ่งที่ทำให้คนไทยรักสามัคคี มีความปรองดองกันและเป็นตัวแทนรุ่นพ่อแม่ได้

๑๐. นักเรียนเริ่มรักภาษาไทย ดังที่เด็ก ๆ ให้เหตุผลที่ตนเรียนภาษาไทยดังนี้

เด็กชายจีรัง กริมสูงเนิน "เดิมก็ไม่ใช่เป็นความตั้งใจของจนที่จะเรียนภาษาไทยหรอก และเดี๋ยวนี้ก็เฉย ๆ แต่เมื่อเรียนมาแล้วก็ไม่รู้สึกอะไร ดีที่สุดก็คือเวลากลับไปเยี่ยมญาติที่เมืองไทย ได้พูดคุยกับญาติพี่น้องรู้เรื่องครับ"

เด็กหญิง สิริพรรณ นิพนิกา "ชอบที่มีเพื่อนมากขึ้น เพราะฉะนั้นถ้าเพื่อนยังคงเรียนภาษาไทยอยู่ หนูก็เรียนต่อไปค่ะ"

ข้อเสนอแนะ

๑. เพื่อให้เด็กเรียนได้เกิดทักษะขบวนการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในประเทศไทย ควรจัดหลักสูตรที่ต่อเนื่องกับหลักสูตรประถมศึกษาสำหรับโรงเรียนพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ เป็นระดับมัธยมต้น ซึ่งสอดคล้องกับคำเรียกร้องของบุคคลหลายฝ่ายในสหรัฐอเมริกา ที่อยากให้บุตรหลานของตนเมื่อสอบได้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ แล้ว ได้มีที่เรียนต่อ

๒. จัดให้มีการอบรมครูอาสาสมัครโรงเรียนพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อพัฒนาความรู้ในด้านการสอน การใช้สื่อประกอบการสอน และเพื่อความเข้าใจตรงกันในการใช้หลักสูตรและแผนการสอนระดับประถมศึกษาสำหรับโรงเรียนพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์

๓. ผลิตสื่อการสอนคู่กับแผนการสอนฯ และให้มีการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้สามารถช่วยในเรื่องการฝึกทักษะการใช้ภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย

๔. ควรมีการผลิตสื่อที่นักเรียนสามารถเรียนด้วยตนเองเมื่อขาดเรียนได้ เช่น เทป โทรทัศน์การศึกษา จะช่วยลดภาระการสอนของครูลงได้ด้วย

๕. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาในการศึกษาไทย ในสหรัฐอเมริกา

๖. ครูอาสาสมัครโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรสอนในชั้นเดิมอย่างน้อย ๒ ปี ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสบการณ์ในการสอนในระดับชั้นนั้น ๆ

๗. การเรียนการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย สามารถเรียนได้ทั้งในและนอกห้องเรียน ดังนั้น มิใช่แต่เพียงครูในโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เท่านั้น ผู้ปกครองและญาติ ๆ ที่เป็นคนไทยอื่น ๆ สามารถสอนบุตรหลานของตนได้ และเด็กจะเรียนได้ดียิ่งขึ้นถ้าได้รับความร่วมมือดังกล่าว

๘. ผู้ปกครองจะใช้ภาษาไทยในการพูดกับลูกอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยนักเรียนจะมีทักษะในการฟังได้บ้าง ซึ่งเป็นการช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างเร็วขึ้น

๙. บิดามารดาควรส่งบุตรหลานของตนไปเรียนภาษาไทยตั้งแต่อายุยังน้อยพร้อมกับการส่งไปเรียนในโรงเรียนอังกฤษ จะทำให้เรียนรู้และซาบซึ้งในขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมไทยได้เร็วขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการวิจัยผลของการใช้หลักสูตรและแผนการสอนระดับประถมศึกษาสำหรับโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั้ง ๖ ระดับ

๒. ควรมีการวิจัยการสร้างสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเด็กไทยในสหรัฐอเมริกา